

RAPPORT

ARKEOLOGISK REGISTRERING PÅ SJØBUNNEN – HERREFLAKET SYD I
BAMBLE KOMMUNE –
VESTFOLD OG TELEMARF FYLKE

NORSK MARITIMT MUSEUM Prosjekt 2023129
28.08 2023, Pål Nymoer

Bakgrunn

Norsk maritimt museum mottok i mai i år en høring av plan for etablering av sjøbunnsdeponi, Herreflaket syd i Frier (fig 1). Hensikten med å opprette deponiet er å kunne ivareta masser fra planlagt utdyping av Torsbergrenna i Porsgrunn. Forslagsstiller er Kystverket og plankonsulent Multiconsult AS.

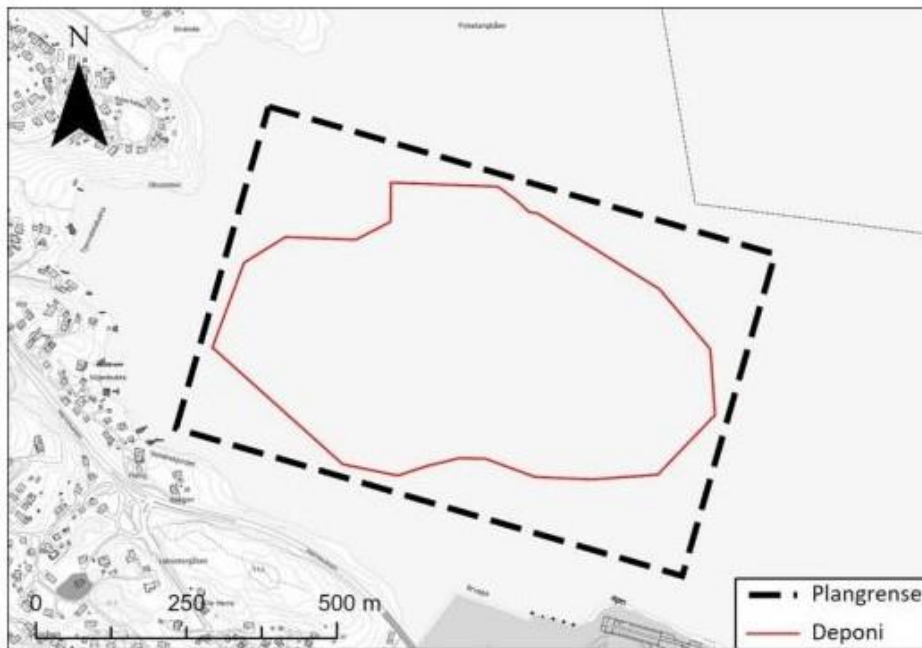

Fig 1. I høringen var omsøkte deponiområde avgrenset slik (Multiconsult).

Høring

Størrelsen på området det planlagte deponiområdet samt historiske og arkeologiske kilder om sjøfart og annen bruk av Porsgrunn/Skienselva med Frierfjorden tilsa at det var nødvendig å gjennomføre en arkeologisk registrering jfr. kulturminneloven 9 i forbindelse med høringen.

Dybden i planområdet tilsier at registrering med dykking ikke var aktuelt. Multiconsult varslet at de i forbindelse med egen utredning av konsekvenser for bl.a. naturmangfold skulle undersøke transekter av sjøbunnen med rov. For å få et inntrykk av bunnforhold og potensial for kulturminner deltok Norsk maritimt museum på denne kartleggingen. Dette ble gjennomført 08.06.23. Ved denne ganske avgrensede rov inspeksjonen (kun transekter

gjennom planområdet), ble det observert flere båtvrak og vrakrester. På bakgrunn av disse observasjonene fant vi det nødvendig å gjennomføre en kartlegging av sjøbunnen i hele planområdet. Denne undersøkelsen ble gjort i samarbeid med dykkerfirma Saastad den 23.06.23. Båt benyttet til dette surveyet var utstyrt med Kongsberg EM 2040P Dual Swath Multibeam, Kongsberg Topas 120 Subbottom profiler. Kongsberg Micropap undervanns navigasjon og i tillegg en 10K rov.

Metode / Registreringer

Kartleggingen med multibeam viste at det ligger båtvrak spredt rundt på sjøbunnen innenfor planområdet Herreflaket syd (fig 2). Til sammen ble det observert 12 vrak, 6 av disse er antatt omfattet av kulturminneloven § 14, dvs. byggeår eldre enn 100 år. Dette gjelder stort sett ulike typer lektere og flåter. Andre båtvrak var stålbåter og mindre fritidsbåter.

En annen observasjon, klart synlig på multibeam kartleggingen, (fig 2), er at det er gjennomført dumping av masser i dette området tidligere. Dette var synlig som runde forhøyninger med «hale». Nærliggende tolkning av disse strukturene er at det viser dumping av masser med splittlekter.

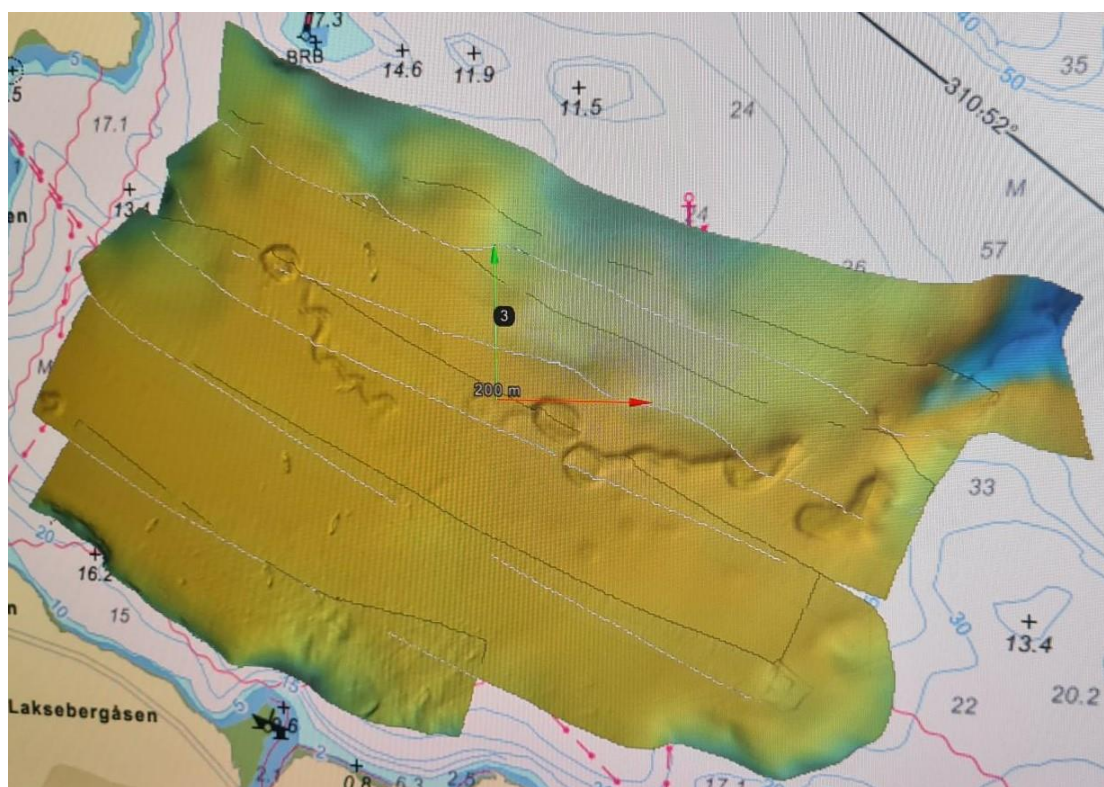

Fig 2. Multibeam kartlegging av sjøbunnen i planområdet (Saastad).

Etter ferdig kartlegging med multibeam ble registreringsarbeidet fortsatt med sjøsetting av en arbeidsROV for nærmere inspeksjon av påviste vrak. ROV hadde posisjoneringssystem og det var enkelt å forflytte seg rundt i planområdet med multibeamkartet (fig 2) som underlag med samtidig posisjonering av overflatefartøyet. Oppsettet for dette er vist i fig 3.

Fig 3 Skjerm bilde fra ROV inspeksjon. Underlagskartet er multibeam. Posisjonering av surveyfartøy (rødt) og ROV (hvit m grønn/rød pil). Vrak som sees i utsnittet er øverst til venstre en større stålboat/fraktefartøy, helt til venstre en ca. 20 f.t.. «kogg» / tresnekke, midt i bildet en kravellbygget trelekter, v/ grønn pil en lunse/stroppet tømmer og til høyre en kasseformet trelekter.

Kartleggingen med multibeam og ROV ble gjennomført på en dag. Etterarbeid besto av å konvertere posisjoner og legge disse inn i kulturminnebasen Askeladden. De av funnene som ligger inne i planområdet som var på høring er vist i figur 4.

Fig 4. Lokalisering av registrerte båtfunn i planområdet. (utsnitt kulturminnebasen askeladden). Id 298899, 299018, 299389, 299005, 299386, 299393 er registrert som fredede.

Konklusjon

Resultatet av gjennomført arkeologisk registrering innenfor planområdet Herreflaket Syd viser at det ligger flere vrak og vrakrester på sjøbunnen her. Registreringen viste også at det har foregått dumping av masser her tidligere, uten av vi kjenner til historikk på dette, eller om det er tiltak som er omsøkt.

Dersom det blir aktuelt å bruke det nå varslede planområdet som dumpfelt for masser antar vi at det vil kunne virke inn på de vrakene som ligger der (tildekking). Det vil i så fall bli nødvendig å gjennomføre en dispensasjonsbehandling ved at tiltakshaver søker om dispensasjon fra bestemmelsene i kulturminneloven § 14. Gjelder id. 298899, 299018, 299389, 299005, 299386 og 299393.